

Men vergeet niet, dat er tusschen hem en ons principieel onderscheid bestaat, ook al rekenen wij hem tot de geloovigen geleerden.

Over 't geheel hebben wij te zorgen, dat wij niet te zeer afhankelijk worden van de wetenschap op orthodoxen grondslag in Duitschland.

Anders zullen wij op den duur ons echt Gereformeerd karakter inboeten.

Doch dit terloops.

Prof. Visscher krampt zich dan aan Zahn.

Maar om te beginnen grijpt hij den verkeerde. Hij meent Zahn te hebben en hij heeft...

Wohlenberg.

De kommentaar op Markus toch, die in Zahn's kommentaar op het N. T. is verschenen, is van de hand van Wohlenberg.

Op zichzelf is dit een kleinigheid.

Zulk een vergissing kan ieder begaan.

Wij zouden er dan ook niet eens op gewezen hebben, indien dit geval op zichzelf stond.

Maar er komen meer van zulke vergissingen voor.

En daardoor verandert de zaak.

Nu bewijst het ons, dat Prof. Visscher bij het samenstellen van zijn brochure wat haastig is te werk gegaan en zijn vlugschrift een vlug schrift is geworden.

Hij dicht aan Zahn — en nu is het werkelijk Zahn — het gevoelen toe, dat het Markus-slot van een zekeren Aristion afkomstig zou zijn.

Dr Visscher toch beweert: „Met een beroep op een Armenisch Evangelienboek uit het jaar 989, dat van een zeer oud handschrift zou zijn afgeschreven, tracht hij (n.l. Zahn) aan te toonen, dat dit slot, dat te opschrift draagt „van Aristion den Presbyter“ afkomstig is van een zekeren Aristion“ (bl. 24).

Dit nu bedoelt Zahn juist niet.

Aangaande de aantekening in het Armenische handschrift zegt hij (ik geef hier ten gerieve onzer lezers de Hollandsche vertaling): „Deze aantekening zou echter tot een vergissing aanleiding kunnen geven, daar zij Aristion schijnt aan te duiden als auteur van den geheelen tekst A (n.l. Markus 16:9-20) of hem formeel werkelijk zoo aanduidt“.

Volgens hem zou het dus een vergissing zijn, indien men Aristion voor den auteur van het geheele Markus-slot hield. Dit slot is, beweert hij verder, „uit stukken van verschillende stijl samengesteld“. Ook ontbreekt naar zijn zeggen alle bewijs, dat Aristion zich met literarische werkzaamheden en compilaties uit de kanonieke evangeliën heeft bezig gehouden. „De toedracht der zaak is derhalve veelmeer deze“, zoo leest men verder bij Zahn, „dat wij in het midden van A, in Markus 16:14-18 te doen hebben met een van die digen en paradoxen (vertellingen en overleveringen), van den jonger Aristion, die Papias in zijn werk heeft opgenomen“. Slechts een gedeelte van het Markus-slot, n.l. van vers 14 tot 18 zou dus op Aristion teruggevoerd moeten worden en dan niet op eenige schriftelijke optekening van dezen jonger, maar op mondelinge mededeeling. Er is, vervolgt Zahn, een ander auteur geweest, „die over talgemeen niet moest copieeren, maar excerpteren en compileeren om aan het evangelie van Markus een passend slot te geven“.

Er zijn wel geleerden, die het slot aan Aristion toeschrijven.

Maar Zahn doet dit juist niet.

Blijkbaar heeft Prof. Visscher zich niet den tijd gegund om het gevoelen van Zahn na te pluizen. En nog erger maakt Prof. Visscher het.

Hij werpt even later de zinnen van Zahn als in een bus, schudt ze dooreen en haalt ze er dan in die volgorde uit, dat zij zijn eigen meening in het gevolg komen.

Prof. Visscher beweert (bl. 24, 25): „Zahn wijst er dan ook op, dat de tegenstrijdigheden, die er in dit slot zouden zijn, in geen vergelijking komen met het verschil, dat er op andere punten tusschen de Evangeliën bestaat. Indien deze in den weg hadden gestaan, dan zou door kunstmatige exegese of kleine wijzigingen in den tekst de moeilijkheid zijn weggenomen, „aber dasz man aus solchen Gründen einen Abschnitt solchen Umfangs und vollends diesen Abschnitt“, waaraan een Irenaeus, Epiphanius, Chrysostomus, Ambrosius en Augustinus zich niet hebben gestooten, zou hebben weggesneden, dat acht Zahn allerminst aannemelijk. Doch Dr Kuyper denkt daarover blijkbaar anders“.

Nu komt het niet bij ons op Prof. Visscher hier van vervalsching te beschuldigen.

Hij heeft Zahn vluchtig gelezen, om het verband zich weinig bekommerd, in geestdrift geloofd, dat deze kundige geleerde hem steunde en nu maar zoo woordelijk mogelijk geciteerd.

Leggen we dan naast het bovenstaande wat Zahn zelf schrijft.

„Het behoort nu nauwelijks te worden aange-toond, dat A (het geheele Markus-slot) niet afkomstig is van den auteur van het boek. Zij, die deze meening verdedigen, hebben getracht de latere weglating van dit vermoedelijke slot hoofdstuk daaruit te verklaren, dat de tegenstrijdigheden tusschen den inhoud en de overige evangeliën aanstoot gaven. Zeker hebben de geleerde harmonisten zich

van Eusebius af ook met deze verschillen bezig gehouden. Maar wat betrekken deze verschillen in vergelijking met die welke op andere plaatsen der evangeliëngeschiedenis tusschen de evangeliën voorkomen? Men heeft van de tweede eeuw af gezocht deze door een meer of mindere kunstige verklaring, door kleine toevoegingen of weglatingen in den tekst te verzachten of weg te nemen; het is echter even ongelooflijk, dat men om zulke redenen een hoofdstuk van zulk een omvang en vooral dit hoofdstuk, waaraan een Irenaeus, Epiphanius, Chrysostomus, Ambrosius en Augustinus geen aanstoot hebben genomen, zou hebben verwijderd en daardoor het evangelie van Markus op een plaats, die voor iederen lezer en afschrijver in het oog springt, zou hebben verminkt, als dat hij, die zich daaraan zou hebben schuldig gemaakt, daarmee eenwenlang in wijde kringen ingang zou hebben gevonden.“

Dat is dus gansch wat anders.

Zahn gaat hiervan uit: het Markus-slot is niet van Markus.

En tegenover hen, die beweren: het is wel van Markus, maar later heeft men om de moeilijkheden in de verklaring, welke het slot oplevert, het er afgesneden, betoogt hij: dat is onaanneemelijk. Er zijn nog wel grooter moeilijkheden in de andere evangeliën. En die heeft men laten staan! Vele kerkvaders achten de moeilijkheden in het Markus-slot van geen gewicht. Om zulk een reden kan men later het Markus-slot niet hebben gecoupeerd. Er is geen andere conclusie mogelijk, dan dat dit slot er oorspronkelijk niet toe heeft behoord.

Doch Prof. Kuyper, roept Dr Visscher uit, denkt er anders over!

Nee, dat doet hij niet.

Dat het slot oorspronkelijk van Markus was, maar er later om geen moeilijkheden te hebben werd afgekapt, is waarlijk zijn gevoelen niet.

Hij zal het gasme toestemmen, dat heel die weglatingstheorie kant noch wal raakt.

Hij is het in deze geheel met Zahn eens.

Maar Prof. Visscher heeft het betoog van Zahn niet begrepen.

En wij komen hoelang er zoomer tot de slotsom, dat hij uit dit soort van kwesties „uit“ was.

Natuurlijk is dit geen schande.

Iemand kan niet alles bijhouden.

Een hoogleraar aan de Vrije Universiteit schaamde er zich onlangs niet voor te bekennen, dat zijn Hebreuwsche boeken onder het stof lagen. De studie heeft Prof. Visscher in andere richting gedreven.

Maar nu heeft het hem blijkbaar aan de gelegenheid onthouden er zich voldoende in te werken.

Trouwens, als zijn beroep op Zahn iets zou uitwerken, dan had hij moeten bewijzen, dat deze het Markus-slot wel echt en kanoniek acht.

En daarvan is bij Zahn in de verte geen sprake. Zijn beroep op Zahn is tenminste een ongeval gebleken.

HEPP.

Verbetering. In ons voorgaande artikel verandere men in de eerste alinea: „werd verklaard“, in „moest verklaard“; in de derde kolom onderaan „verbitteren“ in „verketteren“, „Comabrigiensis“ in: „Cantabrigiensis“ en vooral (want dit is werkelijk een storende fout) lase men in de laatste kolom achter de woorden „het laatste hoofdstuk van Marcus“ in: „niet van Marcus“.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Het Christelijk-Nationaal Vakverbond.

Met zeer veel belangstelling nam ik kennis van het negende verslag van het Christelijk Nationaal Vakverbond, dat dezer dagen mij werd toegezonden, en te belangrijk is om zonder besproken te zijn, tusschen andere rapporten en verslagen opgeborgen te worden. Dit verslag loopt n.l. over de jaren 1919 en 1920, en wie maar even kennis heeft genomen, van wat er op sociaal terrein omgaat, weet dat deze beide jaren ook voor onze christelijk-sociale actie van het grootste gewicht waren. De christelijke organisaties groeiden. De sociale wetgeving leidde het arbeidsleven in nieuwe banen. De Hooge Raad van Arbeid kwam tot stand. De Christelijke Internationale werd gesticht. Het Tweede Christelijk Sociaal Congres werd gehouden, en in alle gewichtige aangelegenheden, welke zich voordeden, mocht ook ons Christelijk-Nationaal Vakverbond zijn woord meespreken, en werd met de wenschen onzer organisaties terdege gerekend.

Van dit alles geeft dit verslag een nauwkeurige vermelding.

Het is op uinnemende en duidelijke wijze samengesteld.

Tal van sociale gegevens zijn hier bijeengebracht, en wie een blik wil slaan in het rijkgevarieerde en voor een buitenstaander niet altijd duidelijk te onderscheiden organisatie-leven, leze met aandacht dit verslag, dat waarlijk wegwijst maakt, en... den vreemdeling verbaast over het vele, wat door onze vakverenigingen verricht wordt.

Ik wil op een paar punten wijzen.

In de eerste plaats op den groei van het verbond.

Van dien aanwas geeft het verslag het volgende tijdstip:

Datum	Aantal organisaties en leden	Jaarlijkse toename:	
		in leden	in organisaties
1 Jan. 1910	19 organisaties met 6580 leden	—	—
1 " 1911	20 " 7480	900	13,06
1 " 1912	21 " 7792	312	4,17
1 " 1913	25 " 8500	708	9,09
1 " 1914	39 " 11023	2523	29,61
1 " 1915	27 " 12886	1863	12,37
1 " 1916	34 " 15194	2308	22,67
1 " 1917	18 " 20723	5529	36,39
1 " 1918	18 " 28768	8045	38,82
1 " 1919	19 " 47743	18975	65,96
1 " 1920	21 " 70292	22549	47,16
1 " 1921	23 " 79488	9196	8,86

Hierin is iets, dat bijzonder treft.

Terwijl in 1918 en 1919 de toename in ledental duizenden bedroeg, en het Vakverbond in die jaren met p.m. 65 en 47 procent is vooruitgegaan, bedroeg de aanwas in 1920 slechts, (en dit zeg ik in vergelijking met de vorige jaren), 6226 leden of 8,86 procent. Deze daling is zeer sterk. In 1920 sloten zich bijna vier keer zooveel leden aan, en het Verbondsbestuur heeft voor dezen relatieven achteruitgang de oogen niet gesloten, doch zich eerlijk rekenschap gegeven van de oorzaken van deze vermindering.

Deze oorzaken zijn niet ver te zoeken.

In de eerste plaats is de groote aanwas over 1918 en 1919 vooral te danken aan de revolutionaire Novemberwoeling, die in de laatste maanden van 1918 en het eerste kwartaal van 1919 de arbeiders in dichte drommen naar onze christelijke organisaties stuwde, omdat zij inzagen dat de waarachtige maatschappelijke belangen in het op omwenteling en verwarring zinnend moderne Vakverbond niet veilig waren.

Die geweldige groei kon niet voortduren.

Dan zou ons Vakverbond uit zijn kracht zijn gegroeid.

Het mag toch wel voorzichtig wezen, dat niet teveel slap-christelijke elementen in zijn kring binnendringen, en onze vakverenigingen mogen wel bijzonder waken tegen numerieke versterking, die eigenlijk innerlijke en principiële verzwakking is, en daarom maak ik mij over die groei-vermindering ook niet ongerust. Onze kracht heeft nooit gelegen in de groote massa, en geen enkele christelijke actie werkt met verbijsterende getallen en indrukwekkende cijfers, want een Gideonshende, die wel klein doch trouw en moedig is, overwint de legers der Midianieten eerder dan een groote schare, die het geestelijk elan mist.

Voor den minderen aanwas in 1920 zijn nog andere oorzaken aan te wijzen.

Ook heeft de malaise in de bedrijven niet gunstig gewerkt, terwijl om andere redenen enkele organisaties, n.l. die der Diamantbewerkers, Houthewerkers, Meubelmakers, Huispersoneel, Kantoor- en Handelsbedienden, Kleermakers en Naaiers, en Arbeiders in de bedrijven van Voedings- en Genotmiddelen haar ledental niet konden handhaven.

Van die verenigingen wordt de Bond van Huispersoneel met name genoemd. Van deze organisatie, (eenvoudiger gezegd: de dienstboden-vakvereniging) schrijft het verslag:

Het grootst is de teruggang bij den Bond van Huispersoneel. Deze liep toch terug van 610 op 56 leden; een verlies van 524. Trots alle moeite en zorgen, trots alle financiële opofferingen, die het C.N.V. zich voor dezen Bond heeft getroost, bleek het niet mogelijk, dezen Bond behoorlijk te doen functioneeren. Het gomis aan beschikbare bekwaame leidende krachten werd ernstig gevoeld. Daarbij is het op dit terrein moeilijk, een krachtige organisatie te bouwen. Een lang leven zal deze organisatie dan ook wel niet meer beschoren zijn.

Hierover verblijd ik mij zeer.

Hoe korter dit leven duurt, hoe liever mij 'tis.

Want deze organisatie is m.i. onsociaal, en het verheugt mij dat de praktijk bewezen heeft, dat, hetgeen ik bij de oprichting voorspeld heb, geen onwaarheid was. Toen heb ik in Den Haag tegen zulk een vereniging mij krachtig verzet, wat mij nog een afkeuring van de Christelijke Vakcentrale bezorgd heeft, en de meijes, die mijn advies kwamen inwinnen, gewaarschuwd, dat deze organisatie op een fiasco moest uitloopen. En waarom? Wel, in de eerste plaats, omdat naar onze christelijke opvatting de dienstboden tot het gezin behooren, en hier zulk een verbijzondering van omstandigheden en toestanden gevonden wordt, dat van een gezamenlijk optreden geen sprake kan zijn. En ten tweede zou van een organisatie, die allerlei voorwaarden omtrent arbeidsduur en loon, vrije kamer en vrije uren etc. stelt, dit het gevolg wezen, dat alleen de rijken zich de weelde van een dienstbode konden veroorloven, en onze gewone burgerstand verlegen bleef zitten.

Daarmede worden onze kleine huizen getroffen.

Onze eenvoudige en minder bedeelde huismoe- ders.

En de stemmen, die ik uit onze arbeiderskringen beluisterde, waren voor de dienstboden-organisatie allerminst sympathiek, omdat men gevoelde, dat deze bond licht onsociaal kon werken, en het onze niet-kapitalistische huismoe- ders onmogelijk zou kunnen maken zich van hulp te voorzien.

Nu ligt deze bond op sterven.

Ons huispersoneel heeft gevoeld dat dit niet de weg is.

Een reden, om het klagen over de dienstmeisjes tegen te gaan.

Over de andere organisaties wil ik niet spreken. Er zou nog veel te zeggen zijn over de aansluiting van de Unie van Christelijke Onderwijzers en Onderwijzeressen, wier plaats m.i. niet in het Vakverbond is, doch over deze kwestie zijn reeds heel wat woorden gewisseld, en ik behoef ze niet te vermeerderen. Alleen wil ik opmerken dat de uitdrukking: „Er komt gezond sociaal medeleven onder de organisatie van de Christelijke klasse-onderwijzers. Dat toont het sterk groeiende ledental der Unie. Dat toont ook de aansluiting bij ons Vakverbond", aan den arbeid der Unie te groote betekenis hecht. Ook buiten de Unie heb ik bij onze onderwijzers gezond sociaal medeleven gevonden, en het lidmaatschap der Unie mag toch niet als thermometer gebruikt worden.

En ten slotte.

Bij dit Verbond is ook aangesloten de Nederlandsche Christelijke Bond van Verplegenden. Over die aansluiting kan ik mij verblijden, want ik heb mij van den beginne op dit standpunt gesteld dat, al is het werk der verpleging een dienst van barmhartigheid, deze arbeid ook een sterk sociaal kant heeft, en niet op één lijn mag gesteld worden met het diaconale werk in de Kerk des Heeren. Daarom heb ik als adviseur van dezen bond de aansluiting bij het C. N. V. aangeraden, en voor de erkenning van deze organisatie met alle krachten geijverd.

Doch nu heeft deze bond een m.i. onjuiste daad begaan.

Hij heeft besloten tot fusie met den Ambtenaarsbond, en dat op den volgenden grond. In zijn midden zijn zoowel de verplegenden georganiseerd, die in dienst der Overheid staan, als zij, die in particuliere gestichten werkzaam zijn. Voor de eersten is het noodzakelijk, willen zij bij het „georganiseerd overleg" betrokken zijn, zich te organiseren in den Ambtenaarsbond, en om nu dien invloed bij de vaststelling hunner rechtspositie-regeling te kunnen verkrijgen, heeft de bond van verplegenden, terwille dus van een deel zijner leden, zich met den Ambtenaarsbond vereenigd.

Tegen het advies van zijn adviseurs in.

Ook Prof. Diepenhorst en Dr. Scheurer hebben deze fusie ten sterkste ontraden, doch het verpleegpersoneel wilde niet luisteren, en het gevolg is dan ook geweest, dat de drie adviseurs een parig voor hun functie bedankt hebben.

Waarom is die fusie te betreuren?

In de eerste plaats, omdat zij alleen geschied is uit utiliteitsoverwegingen, en om den verplegenden in de overheids-gestichten tegemoet te komen. Zij zouden, indien de bond op zichzelf bleef staan, dubbel moeten georganiseerd zijn, en om dit te voorkomen, heeft men eigen zelfstandigheid prijs gegeven, zoodat dit huwelijk louter een „trouwen uit berekening" geweest is. Hier zit geen hooger motief achter. En voor zulk een motief lost men nu eigen met moeite tot stand gekomen organisatie op! En ten tweede ligt er in deze fusie iets onzuivers. Bij den ambtenaarsbond is thans een breede schare aangesloten, die geen ambtenaren zijn. Onze broeders en zusters op de particuliere stichtingen zijn geen ambtenaren. Wij willen ze ook nimmer als zoodanig beschouwen. Zij mogen zichzelf niet tot den ambtenaarsstand rekenen, en de ambtenaarsbond had zelf moeten inzien, dat deze fusie een onnatuurlijke is, die in den arbeid der verpleging geen grond heeft. Waarom, want dit ligt in dezelfde lijn, straks geen fusie met de onderwijzers?

Het is zeer te betreuren dat de fusie reeds een feit is.

Vooral voor den bond van verplegenden zelf.

Wij waren zoo prachtig op weg om de baan voor deze organisatie vrij te maken, en onze besturen werden milder gestemd, maar nu ligt al onze arbeid tegen den grond, en... men roept ons toe: hebben wij 't u niet voorspeld? En ik kan mij heel goed verklaren, dat de vereenigen voor christelijke barmhartigheid nu zeggen: een organisatie van verpleegpersoneel erkennen wij wel maar een afdeling van een ambtenaarsbond is op het terrein onzer stichtingen niet op haar plaats.

Dit is waarlijk niet reactionair.

Wij moeten de grenzen zuiver houden.

En het is geen blijk van gebrek aan sociaal medeleven, wanneer velen onder ons deze fusie betreuren.

Over het verslag zou ik nog veel meer kunnen zeggen.

Tal van belangrijke onderwerpen worden nog behandeld.

Ik noem b.v. de sociale gemeentepolitiek, de besturenbonden, de internationale verbandingen, de jeugdorganisaties, doch ik wil op deze punten thans niet ingaan. Later hoop ik op verschillende vraagpunten terug te komen, en ook daarin te tonen, dat ik den gewichtigen arbeid van het C. N. V. ten zeerste waardeer, en alle hulde breng aan de samenstellers van dit uitvoerige en waardevolle rapport.

K. D.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Openluchtsamenkomsten.

Het aangewezen middel om in het warme jaargetijde te evangeliseeren, is het houden van openluchtsamenkomsten. In vergaderzalen of door huisbezoek zijn de menschen op de prachtige zomeravonden moeilijk te bereiken. Men zoekt het dan in de natuur, die men als het er om gaat zijn kerkverzuim te verdedigen, gaarne als „de ongekorven tempel" prijst. In plaats van nu het evangelisatiewerk te laten rusten in het schoonste gedeelte van het jaar, ligt het juist op onzen weg de menschen te prediken, dat zij zich inderdaad bij hun verkeer in de natuur in een tempel bevinden en daarom tot aanbidding en vereering zijn geroepen.

Er bestaat geen aanleiding om eene principiële beschouwing te houden over zulke openluchtsamenkomsten. Het is eene arbeidsmethode, die geheiligd is doordat de Heere Jezus zelf zo heeft toegepast. Wie er tegen is, schijnt het beter te weten dan Hij, die Zijne discipelen het bevel gaf: „Wat ik u zeg in het verborgene, predik dat op de daken". In de dagen der Hervorming heeft men ook veelvuldig op deze wijze gearbeid, denk slechts aan de Hagepreken. Bij het opkomen van den arbeid der Inwendige Zending in Engeland en Duitschland is men aanstonds met dezen tak van evangelisatie begonnen. Wichern legde er den nadruk op, dat de evangelist zich niet moest terugtrekken in hokken en hoeken, maar optreden op straten en markten. In ons land kennen wij in het bijzonder als vorm van openluchtarbeid, de z.g. Zendingseesten. Hunne populariteit en welslagen toont aan, hoe juist deze methode ook op evangelisatiegebied kan worden toegepast.

Ik bedoel nu slechts enkele praktische wenken te geven voor het organiseren van zulk een arbeid.

Bij eene openluchtsamenkomst valt te onderscheiden tusschen eene prediking door het woord en door zang of muziek. Beiden kunnen samenwerken, maar ook elk afzonderlijk aangewend worden. B.v. in Amsterdam is men van Gereformeerde zijde eerst begonnen met het houden van toespraken in de parken en toen zijn de evangelisatiezang-koren „uit den nood geboren". Ik stel mij voor, dat in vele gevallen de orde juist andersom zal zijn. Waar men er tegen opziet in de openlucht te spreken, daar zal al licht eene zangvereeniging bereid gevonden worden om eenige liederen in de openlucht te zingen. Bij zulk een gezang kunnen aan het publiek traktaatjes worden uitgereikt. Dan groeit uit zulk eene zanguitvoering als vanzelf eene samenkomst. Men begint de eerste maal het te zingen lied voor te lezen, een tweede maal verklaart men het een beetje, bij de derde gelegenheid is de verklaring tot een toespraakje uitgedijld en... Later eenige geschikte maar beschroomde broeders het eens in dien geest aanvatten en zij zullen zien, hoe het werk den meester leert.

Het zal dus in het algemeen het geschikt zijn in den zang het uitgangspunt te kiezen. In sommige plaatsen zal het geschikt eene plaatselijke christelijke zangvereeniging aangezocht kunnen worden. Het is natuurlijk eisch, dat men eenvoudige liederen kiest met een duidelijken tekst. Men kan hiervoor eene verstandige keus doen uit den bundel van Joh. de Heer. Deze heeft vóór, dat men een keur uit deze liederen ook vindt op liederen-bladen à 1 ct. per stuk, die men aan het publiek kan uitreiken. Uit muzikaal oogpunt voldoet de bundel van De Heer echter niet. Uit dit oogpunt is beter aan te bevelen de bundel „Oude en Nieuwe Zangen", bijeengebracht door M. v. Woensel Kooij. (Uitgave van Breda — Rotterdam). Niet genoeg kan gewaarschuwd worden tegen mooi-doenerij. Men zinge natuurlijk en met gevoel. Het volk luistert op dit punt zoo scherp. Zij houden niet van „koude drukte", maar worden geïmponeerd door het warm gevoel. In grotere plaatsen zal het gewenscht zijn een eigen evangelisatiekoor te vormen. In geen geval mag de dirigent — zooals bij Chr. zangvereenigingen wel eens het geval is — iemand buiten onze kringen zijn. Sommige menschen maken onderscheid tusschen „bekeerd zingen" en „onbekeerd zingen". Met zulk eene stelling moet men voorzichtig zijn. In elk geval houde men er zich van overtuigd, dat niet elk bekeerd mensch eene bekeerde zangstem heeft. Maar zooveel is van de genoemde stelling zeker waar, dat al de medewerkers in zulk een arbeid eensgezind moeten zijn. Wie zelf voorwerp van evangelisatie is, kan niet evangeliseeren.

Heeft men nu eene zangvereeniging voor dit doel, 't zij gewonnen, 't zij opgericht, dan moet tijd en plaats van optreden bepaald worden. Men kan b.v. beginnen met eenige samenkomsten per seizoen en trachten van lieverlede tot eenen wekelijkschen arbeid te komen. Bij weinig krachten of bij eene kleine bevolking zal het wellicht aanbeveling verdienen de krachten op eene maandelijksche samenkomst te concentreren. Men dient een dag te bepalen naar de plaatselijke omstandigheden. Persoonlijk heb ik den indruk, dat samenkomsten op een weekavond beter slagen dan des Zondags. Men loopt dan te veel gevaar een Zondagsch publiek te krijgen. Als terrein van optreden kan dienen

een park, speeltuin, plein, speelplaats van een school, bosch, strand enz. Men moet hiertoe aan het gemeentebestuur vergunning vragen. Zeer geschikt is het om b.v. op het kerkplein te zingen vóór de dienst aanvangt en zoo de menschen naar de kerk te lokken. Voor het welslagen van zulk een samenkomst moeten de geestverwanten zorgen. Er moet in het publiek een kern zijn van onze menschen. Dit bevordert het goede verloop. Voorbeelden — ook 't voorbeeld van goed luisteren — wékken.

Men zij echter niet te zenuwachtig bij zijne orde-maatregelen. Terecht zei de Berlijnsche pastor Schnepel: „Innerlijke autoriteit is beter dan uiterlijke autoriteit". Hoe meer iemand tracht zijn „figuur" te bewaren, des te meer loopt hij kans bespot te worden. Wie het voor God niet over heeft om uitgelachen te worden, die blijve thuis. Gij komt niet om de menschen een indruk te geven van uwe gaven, maar van uwe liefde. In den regel zal het dan goed gaan. Alleen op moeilijke posten kan men aanvragen of de politie surveilleert, indien zij dat ten minste eigener beweging niet doet.

Kan de zang dus ook op zichzelf voorkomen, muziek door een fanfarecorps kan alleen als begeleiding van de zang of als lokmiddel voor het spreken dienst doen.

Beroemde voorbeelden van zang en muziek in dienst der Evangelisatie zijn de Berlijnsche Kurrenda en de Ravensbergsche Posaunenchor. De Kurrenda is het zingen door een koor van 10 à 12 knapen. Door den bekenden Stöcker is deze arbeid in het leven geroepen en hij is zeer geliefd geworden. Iederen Zondagmorgen zingen zij op de binnenplaatsen der Berlijnsche woningcomplexen. De oprichter der Posaunenchor of fanfarecorpsen is Pastor Völkering in het graafschap Ravensberg. De tegenwoordige leider Pastor Kulo, door gansch Duitschland bekend als „de Posaunengeneraal", mocht ik persoonlijk ontmoeten. Zijn trompet verlaat hem nooit, noch op reis, noch op den kansel. Op stations en in den trein blaast hij dan bijv. „Een vaste burcht is onze God". Men deelde mij nog eene aardige anecdotte mede van dezen Posaunengeneraal. Eens speelde hij in een volle coupé het Lutherlied. Een socialist vroeg hem spottend of hij ook een lied kon spelen op Marx en Lasalle. Geen oogenblik uit het veld geslagen, zette Kulo de trompet aan den mond en weldra klonken tot hilariteit der reizigers de tonen van een populair liedje:

„Du bist verrückt mein kind

„Du muszt nach Berlin!"

Maar ter zake.

Men zal natuurlijk er naar moeten streven, de zanguitvoering te doen uitgroeien tot eene evangelisatieverklonding. Dit zal veelal geschieden moeten door vrijwillige krachten. Dit is niet onmogelijk. Allereerst kan de predikant, indien geen lichamelijke bezwaren het verhinderen, hierbij optreden. Wellicht zal hij als bezwaar opwerpen, dat hij den volkstoorn niet pakken kan. Dan moet hij dit trachten te leeren. Een predikant móet den volkstoorn kennen, ook voor zijn eigen pastoralen arbeid. Ook de kanselaar mag nooit afsterven van het leven. En buiten den predikant zullen er toch wel enkele broeders of zusters te vinden zijn, die op eenvoudige en duidelijke wijze rekenschap kunnen geven van hun geloof. Eisch is echter, dat men zich goed voorbereidt. Dat is trouwens bij elk werk zoo, b.v. een goede Zondagschool-onderwijzer(es) zal er niet op raak redeneeren maar zich terdege voorbereiden. Juist een eenvoudig, klaar woord is altijd een overdacht woord. Vrome babbelaars zijn hier niet te gebruiken.

Als voorbeeld laat ik hier volgen de regeling, die voor enkele weken door den kerkeraad der Geref. kerk te Zaandam, is vastgesteld. Zij is bedoeld als eene eenvoudige praktische regeling. Juist als zoodanig kan zij wellicht ook elders dienst doen.

Regeling voor den arbeid der Straatprediking.

1. De Commissie voor den Evangelisatie-arbeid te Zaandam bedient zich als middel tot Evangelisatie ook van de Straatprediking.
2. De Straatprediking wordt opgedragen aan een vijftal leden, die met elkander de sub-commissie voor de Straatprediking vormen. Uit haar midden wijst deze sub-commissie een leider, een penning-meester en een bibliothecaris aan.
3. Onder Straatprediking wordt verstaan: het prediken van het Evangelie, het zingen van Christelijke liederen en het colporteren met Christelijke lectuur op openbare plaatsen, alsmede wat voorts voor dit doel dienstig kan worden geacht.
4. De sub-commissie houdt voor dezen arbeid een afzonderlijke kas. In deze kas wordt gestort de opbrengst der collectie, die eenmaal per jaar bij den Openbaren Eeredienst der Gereformeerde Kerk zal worden gehouden, alsmede alle bijdragen en giften, die voor dit doel inkommen. Voor zoover de kas dit toelaat is de sub-commissie gerechtigd alle middelen aan te schaffen, die zij noodig acht.
5. Zoo vaak dit gevraagd wordt en ten minste eenmaal per jaar in de maand Januari doet de sub-commissie rekening en verantwoording aan de Commissie voor den Evangelisatie-arbeid.
6. Op elke vergadering van de Commissie voor den Evangelisatie-arbeid brengt de sub-commissie